

JOHN BATES'İN MODA İLLÜSTRASYONLARININ TASARIM ÖĞELERİ VE İLKELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ (1970–1978)*

AN ANALYSIS OF JOHN BATES'S FASHION ILLUSTRATIONS IN TERMS
OF DESIGN ELEMENTS AND PRINCIPLES (1970–1978)

Dr. Öğretim Üyesi Müzeyyen Aygün

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Gediz Meslek Yüksekokulu
Tasarım Bölümü

muzeyyen.aygun@dpu.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-6948-044X

MAKALE GELİŞ TARİHİ: 30 Mayıs 2025 · YAYIMA KABUL TARİHİ: 4 Aralık 2025

Öz

Bu araştırma, İngiliz modacı John Bates'in 1970–1978 yılları arasında ürettiği moda illüstrasyonlarını tasarım öğeleri ve ilkeleri açısından incelemektedir. Moda illüstrasyonu, yalnızca bir tasarım görselleştirme aracı değil aynı zamanda dönemin estetik ideallerini, sosyo-kültürel atmosferini ve kadın imgesini yansıtan sanatsal bir ifade biçimidir. Çalışmada, Bates'in seçilen sekiz illüstrasyonu çizgi, renk, oran, ritim ve doku gibi kriterler üzerinden görsel analiz edilmiştir. Bulgular, Bates'in dramatik silüetler, enerjik kompozisyonlar ve teatral bir üslup geliştirdiğini göstermektedir. Pop Art, Space Age ve gençlik kültürünün etkileri açıkça görülmektedir. İllüstrasyonlar ayrıca 1970'lerin kadın özgürleşme ve gençlik hareketlerini görsel olarak yansıtmaktadır.

Elde edilen bulgular, Bates'in illüstrasyonlarının döneme ait estetik ve sosyokültürel atmosferi yansıtan özgün görsel kaynaklar olduğunu ve moda eğitimi ile tasarım araştırmalarına katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

Abstract

This study examines the fashion illustrations of British designer John Bates produced between 1970 and 1978 through the lens of design elements and principles. Fashion illustration is not only a tool for visualizing design but also an artistic medium that reflects the aesthetic ideals, socio-cultural atmosphere, and female image of its era. Eight selected illustrations by Bates were analyzed based on line, color, proportion, rhythm, and texture. The findings reveal that Bates developed a theatrical style characterized by dramatic silhouettes, energetic compositions, and dynamic expressions. Influences of Pop Art, Space Age aesthetics, and youth culture are clearly visible. The illustrations also visually echo women's liberation and youth movements of the 1970s. Overall, Bates's illustrations stand as unique visual sources reflecting the aesthetic and socio-cultural climate of the period and contribute to fashion education and design research.

Anahtar Kelimeler: Moda İllüstrasyonu, John Bates, 1970'ler Modası, Tasarım Öğeleri, Sosyokültürel Bağlam

Key Words: Fashion Illustration, John Bates, 1970s Fashion, Design Elements, Socio-Cultural Context

* Aygün, M. (2025). John Bates'in Moda İllüstrasyonlarının Tasarım Öğeleri ve İlkeleri Açısından İncelenmesi (1970–1978). Sanat ve Tasarım Dergisi, (37), 67-90.

* Bu makale, Uluslararası Sanat Tasarım ve Sürdürülebilirlik Kongresinde sunulan bildiriden üretilmiştir.

GİRİŞ

Moda illüstrasyonu, tasarlanacak giysinin fikir düzeyinde görselleştirilmesi, basılı veya dijital medyada tanıtımı ve defilelerde görülen kıyafetlerin hızlı biçimde kâğıda aktarılması için kullanılan sanatsal bir ifade biçimidir (Akdemir, 2016, s.184). Bu çizimler yalnızca giysiyi betimlemekle kalmaz tasarımın ruhunu, hareketini ve fotoğrafın yakalayamadığı estetik unsurları görünür kılar (Otani, 2014, s.4; Ünal, 2019, s.44). Çizgi, biçim, oran, renk, doku ve değer gibi tasarım öğeleri uyum, vurgu, denge, ölçek ve oran gibi ilkelerle bütünüleşerek özgün bir görsel dil oluşturur (Riegelman, 2006, s.43).

Moda illüstrasyonu, tarih boyunca modanın sunum, tanıtım ve eğitim süreçlerinde farklı işlevler üstlenmiştir. 20. yüzyıl ortalarına kadar modanın en temel tanıtım aracı olarak kullanılan illüstrasyon, fotoğrafın yükselişiyle bir süre geri planda kalmış ancak sanat ve tasarım eğitiminin önemli bir parçası olmayı sürdürmüştür. Günümüzde dijital teknolojilerin etkisiyle moda illüstrasyonu yeniden yükselişe geçmiş, bilgisayar destekli çizim teknikleri marker, guaj ve suluboya gibi geleneksel araçlarla birlikte kullanılmaya başlanmıştır. 1980'lerden itibaren genç tasarımcıların dijital araçları kullanmaya başlamasıyla bu yaklaşım yaygınlaşmış, dijital moda illüstrasyonu geleneksel teknikleri çağdaş teknolojilerle birleştiren yeni bir ifade biçimi hâline gelmiştir (Jones, 2013, s.124; Pavhare & Rajput, 2019; Amos, Osei-Poku, Ahiabor & Peligah, 2017).

1970'ler, moda tarihinde belirgin bir dönüşüm dönemidir. Pop Art ve Op Art gibi akımların etkisiyle renk ve geometrinin öne çıktığı, Uzay Çağı estetiğinin ise malzeme ve form arayışlarını yönlendirdiği bu dönemde moda illüstrasyonu da aynı dinamizmi yansıtmıştır (Evans, 2003). İngiliz modacı John Bates, mini elbiseleri, teatral silüetleri ve gençlik kültürünü yansıtan çizimleriyle bu dönemin öncü isimlerinden biri olarak öne çıkmıştır (Lester, 2008). Bates'in illüstrasyonları yalnızca tasarım estetiğini değil, 1970'lerin sosyokültürel atmosferini de yansıtan belgeler niteliğindedir.

Literatürde Bates üzerine yapılan çalışmalar sınırlıdır. Goodin (t.y.), John Bates and The Avengers adlı çalışmada tasarımcının televizyon dizisi The Avengers için hazırladığı kostümler aracılığıyla moda ve medya arasındaki etkileşimi vurgulamaktadır. Lester (2008) ise John Bates: Fashion Designer adlı kitabında tasarımcının kariyerini, arşiv belgeleri ve görsellerle destekleyerek kapsamlı biçimde ele alır. Bu sınırlı kaynaklar, Bates'in moda illüstrasyonlarının estetik, kültürel ve tarihsel bağlamda detaylı olarak incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu araştırmanın amacı, John Bates'in 1970–1978 yılları arasında ürettiği moda illüstrasyonlarını tasarım öğeleri ve ilkeleri açısından analiz etmektir. Çalışmada

sekiz illüstrasyon örneği, çizgi, renk, oran, ritim ve doku gibi tasarım kriterleri üzerinden incelenmiş, Bates'in illüstrasyonlarının hem estetik hem de kültürel açıdan moda tarihine katkısını ortaya koymak amaçlanmıştır.

MODA İLLÜSTRASYONU: TANIM, TARİHSEL SÜREÇ VE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Moda illüstrasyonu, giysi tasarımının fikir düzeyinde görselleştirilmesi ve estetik olarak yorumlanması sürecinde kullanılan sanatsal bir ifade biçimidir. İllüstrasyon yalnızca kıyafeti betimlemekle sınırlı kalmaz aynı zamanda tasarımın ruhunu, hareketini ve dönemin estetik anlayışını yansıtır (Otani, 2014; Akdemir, 2016). Sünerli ve Şahin'e (2018, s. 184) göre moda illüstrasyonları, insan figürünü temel olarak oluşturulan etkileyici ve genellikle abartılı tasarımlardır ve tasarımın yalnızca biçimsel değil, aynı zamanda duygusal ve estetik yönünü de görünür kılar. Günümüzde moda illüstrasyonu yalnızca tasarım sürecinde değil, aynı zamanda defile tanıtımları, moda dergileri, reklamcılık, ürün sunumları ve dijital platformlarda da önemli bir görsel iletişim aracı olarak kullanılmaktadır (Sünerli, 2017; Pavhare & Rajput, 2022).

Moda illüstrasyonları, serbest illüstrasyon ve şematik çizim olmak üzere iki farklı tarzda uygulanabilmektedir. Serbest illüstrasyon, bir tasarımın genel amacını ve estetik yönünü öne çıkarırken, şematik çizimler giysinin teknik detaylarını anlaşılır biçimde aktarmak için kullanılmaktadır (Jones, 2009; akt. Erdoğan, 2011, s.29). Moda illüstrasyonlarında figür genellikle hareketli ve dinamik bir silüet üzerine kurulmakta, kıyafetin belirgin özellikleri artistik deformasyonlarla vurgulanmaktadır (Baş, 2004; Ünal, 2019). Bu bağlamda, uluslararası literatürde "8-heads rule" olarak bilinen croquis tekniği, insan figürünün baş yüksekliği esas alınarak sekiz eşit parçaya bölünmesiyle stilize edilmiş figürler elde edilmesine imkân tanır (Drudi & Paci, 2017). "Sekiz çizgisi" yöntemi figürün oransal uzunluğunu vurgulayarak kadınsı silüeti öne çıkarırken, "ok çizgisi" figürün hareket yönünü belirleyen yapısal eksendir (Jones, 2009; Erdoğan, 2011, s.29).

Moda illüstrasyonlarının tarihsel kökenleri, 16. yüzyıldaki erken moda tasvirlerine ve özellikle 18.–19. yüzyıllarda Avrupa'da yaygınlaşan moda gravürleri ya da fashion plate geleneğine uzanır. Bu dönemde Fransa ve İngiltere'de yayımlanan dergiler, modanın görsel tanıtımında illüstrasyonu önemli bir araç hâline getirmiştir (Illustration History, 2021; The Metropolitan Museum of Art, 2018; Victoria and Albert Museum, 2019). Müze koleksiyonlarında bugün 1700–1955 arasını kapsayan geniş fashion plate derlemeleri, bu görsel kültürün sürekliliğini açık biçimde göstermektedir (The Metropolitan Museum

of Art, 2018). 18. yüzyılda popülerleşen “grangerising” ya da extra-illustration pratiği ise, basılı eserlere sonradan görseller ekleyerek kişisel beğeni ve kimlik anlatısına hizmet eden bir görselleştirme biçimi olarak moda temsilleriyle de kesişmiştir (Folger Shakespeare Library, 2020; Huntington Library, 2022; University of Wisconsin Libraries, 2023). Böylece illüstrasyon, yalnızca giysiyi betimleyen bir araç olmaktan çıkıp dönemin estetik ideallerini ve toplumsal hayal gücünü arşivleyen bir görsel iletişim dili hâline gelmiştir (Sünerli, 2017; Steele, 1998).

20.yüzyılın başlarında Paul Poiret, tasarımlarını tanıtmak amacıyla Paul Iribe ve Georges Lepape’a hazırlattığı illüstrasyonlarla modern moda illüstrasyonunun temellerini atmıştır. Bu çalışmalar yalnızca bilgilendirici belgeler değil, aynı zamanda hayal gücüyle zenginleştirilmiş estetik bir üretim alanı olarak öne çıkmıştır (Steele, 1998; Torre, 2011, s.11). 1940’lar ve 1950’lerde Carl Erickson, René Bouët-Willaumez ve René Bouché gibi illüstratörler sayesinde illüstrasyon, Vogue ve Harper’s Bazaar dergilerinin vazgeçilmez görsel dili hâline gelmiş ve altın çağını yaşamıştır (Torre, 2011, s.11–12). Dior’un “New Look” döneminde René Gruau’nun dramatik çizimleri, illüstrasyonun moda tarihinde yeniden güçlü bir yer edinmesini sağlamıştır (Evans, 2003).

1970’lerde moda illüstrasyonu, gençlik kültürünün özgürlükçü estetiğini ve Pop Art ile Space Age gibi akımların grafiksel etkilerini yansıtan dinamik bir ifade biçimine dönüşmüştür. Bu dönemde John Bates gibi tasarımcıların illüstrasyonları, yalnızca giysi tasarımını değil, dönemin sosyokültürel atmosferini de yansıtan belgeler olarak öne çıkmıştır (Lester, 2008).

Dijitalleşmeyle birlikte moda illüstrasyonu yeni bir dönem girmiştir. 1980’lerden itibaren bilgisayar destekli çizim tekniklerinin gelişmesiyle birlikte, Photoshop ve benzeri yazılımlar marker, guaj ve suluboya gibi geleneksel araçlarla birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Bu durum, dijital moda illüstrasyonunu geleneksel teknikleri çağdaş teknolojilerle bütünleştiren yeni bir ifade biçimine dönüştürmüştür (Jones, 2013, s.124; Pavhare & Rajput, 2019; Amos, Osei-Poku, Ahiabor & Peligah, 2017). Güncel araştırmalar, dijital illüstrasyonun moda eğitiminde sürdürülebilirlik, tasarım ve estetik bağlamlarda giderek artan önemini vurgulamaktadır (Lee & Suh, 2024; Sünerli ve Şahin, 2018). Sünerli ve Şahin’e (2018, s.185) göre dijital teknolojiler, moda illüstrasyonunun estetik boyutunu genişleterek yeni ifade biçimlerinin doğmasına olanak sağlamıştır. Torre (2011, s.14) ise nitelikli moda illüstrasyonlarının, giysi tanıtımının ötesinde kadın imgesi ve dönemin kültürel yaşamını yansıtan sanatsal belgeler olduğunu belirtmektedir. Moda illüstrasyonu tanım, tarihsel gelişim ve güncel yaklaşımlar açısından değerlendirildiğinde hem moda tarihinin belgelenmesinde hem de tasarımın sanatsal bir ifade olarak sunulmasında vazgeçilmez bir araç konumundadır.

JOHN BATES'İN MODA KARIYERİ VE TASARIM ANLAYIŞI

İngiltere’de 1960’lı yılların önde gelen moda tasarımcılarından biri kabul edilen John Bates, herhangi bir moda eğitimi almadan Herbert Sidon’un yanında çalışarak sektöre adım atmıştır. Sidon’un Balenciaga ve Givenchy’ye duyduğu hayranlık, Bates’e eski moda dergileri ve eskizler üzerinden güçlü ve yalın bir silüetin önemini kavrama fırsatı sunmuştur (Lester, 2008, s.170; Akt. Goodin, t.y., s.2).

Bates, 1959’da açtığı moda evine “Jean Varon” adını vermiş ve bu marka altında yenilikçi koleksiyonlar üretmiştir. 1960’ların gençlik kültürüyle uyumlu tasarımları sayesinde kısa sürede dikkat çekmiş, 1964’te “Genç Fikir” (Young Idea) koleksiyonunu tanıtmış, 1966’da ise Queen dergisinin editörlerinden Marit Allen için gelinlik tasarlamıştır. Aynı yıl, popüler televizyon dizisi The Avengers için başkarakter Diana Rigg’in kostümlerini hazırlamış ve bu iş birliğiyle uluslararası ün kazanmıştır (Goodin, t.y., s.1-2).

Tasarımlarında mizah ve dinamizmi ön plana çıkaran Bates, geometriyi ve çarpıcı renk kontrastlarını ustalıklı kullanmış floresan renkler ve yeni işlenmiş sentetik kumaşlarla yenilikçi koleksiyonlar sunmuştur. Balenciaga ve Givenchy’den etkilenen tasarımcı, Courrèges ve Cardin’in fütürist yaklaşımlarını İngiliz gençlik kültürüyle harmanlayarak özgün bir çizgi geliştirmiştir (Lester, 2008, s.170; Goodin, t.y., s.3).

Bates, moda tarihinde mini eteğin öncülerinden biri olarak anılmış 1965’te Bath Moda Müzesi tarafından “Yılın Elbisesi” ödülüne layık görülmüştür. 1960’lar ve 1970’lerdeki yenilikçi çalışmalarıyla İngiliz modasının uluslararası ölçekte tanınırlığını artırmış, özellikle illüstrasyonlarında görülen teatral enerjiyle dönemin estetik atmosferini yansıtmıştır.

JOHN BATES'İN MODA İLLÜSTRASYONLARININ İNCELENMESİ

John Bates’in 1970-1978 yıllarında yapmış olduğu sekiz adet moda illüstrasyonu tasarım öğeleri ve ilkeleri açısından incelenmiştir.

	Genel Bilgi	Yıl	1970
		Kaynak	(Lester, 2008, s.89)
	Betimleme	Tasarım Öğeleri (Renk, Doku, Form, Boyut, Hacim)	• Siyah, beyaz, mavi yeşil ve turuncu renk • Büzgü, desenler ve baskılar ile hacim oluşturulmuştur • Baş vücudun 1/9 oranında silüet kullanımı • 8 çizgisi silüet
	Analiz	Tasarım İlkeleri (Denge, Ritim, Vurgu, Zıtlık, Armoni, Koram)	• Simetrik denge • Verv tarama ile ritim • Oldukça abartılı kol ve eteğe vurgu • Küçük ve dik omuz, ince bel, bilek
	Dikkat Çeken Unsurlar	Teknik Unsurlar	• Göğsün altında birleşen V yaka • Büzgülerden oluşan elbise • Etek ve kolda oldukça fazla kumaş kullanımı • Etnik bir görünüm
		Estetik Unsurlar	• Şapkada tüy detayı • Kemerde toka detayı • İnce, narin hareketli silüet • Kol ve etek abartılı bel, bilek ve boyun oldukça ince çizilmiştir.
	Aksesuar	(Şapka, Çanta, Kemer)	• Kemer, şapka, ayakkabı

Tablo 1. John Bates'in 1970 Yılı Moda İllüstrasyonu Analizi

Tablo 1'de John Bates'in 1970 yılına ait moda illüstrasyonu analiz edilmiştir. Tasarım öğeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; Moda illüstrasyonunda form-biçim öğesine bakıldığında 8 çizgisi silüet formu kullanılmış, bu form ile kadınsı hatlara vurgu yapılmıştır. Baş, vücuda oranla 1/9 oranında çizilerek idealize edilmiş bir figür elde edilmiştir. Silüetin narin ve uzun yapısı, illüstrasyonun estetik anlayışıyla örtüşmektedir. Hacim, giyside kullanılan desenli ve baskılı kumaş ile sağlanmıştır. Ayrıca, büzgüler, kıvrımlar ve lastikli manşetler, giyside üç boyutlu bir yapı hissi uyandırarak hacim etkisini artırmıştır. İnce bir silüet üzerine bol kumaş uygulanarak giysinin hareketi, akışkanlığı ve hacmi vurgulanmıştır. Bu yaklaşım, illüstrasyona aynı zamanda dramatik bir görünüm kazandırmıştır. Moda illüstrasyonunda verv yönlü ince ve kalın taramalar ile yüzeyde görsel bir doku etkisi oluşturulmuştur. Giyside kullanılan kumaşın ince, dökümlü ve hafif yapısı, dokuyu ön plana çıkararak illüstrasyonda dokunma hissi uyandıran görsel çekicilik sağlamıştır. Desenli ve baskılı kumaş illüstrasyonu, kumaşın tutumu ve yüzey karakteri hakkında

güçlü bir izlenim sunmuştur. Moda illüstrasyonunda çizgi ögesi; yatay ve dikey yönlü açık-koyu çizgiler şeklindedir. Açık-koyu geçişli çizgiler kompozisyona derinlik ve hareket katarken büzgü detayları, lastikli kol ucu ve etek kenarları, çizgiyi yapısal bir öge olarak ortaya çıkarmaktadır. İllüstrasyonda siyah ve beyaz renklerle açık-koyu kontrast, turuncu ve mavi renklerle ise tamamlayıcı kontrast oluşturulmuştur. Renklerin dengeli dağılımı sayesinde giyide görsel vurgu ve dinamizm sağlanmıştır.

İllüstrasyonda, verrev tarama çizgilerinin düzenli aralıklarla birbirini takip etmesiyle ritim duygusu oluşturulmuştur. Bu çizgisel tekrar sayesinde monotonluk engellenmiş, görsel algı süreci zenginleşmiş ve izleyicide duygusal bir etki uyandırılmıştır. Ayrıca, siluetin hareketli yapısı ritim etkisini pekiştirmiştir. Siluette ince bir bel ve küçük omuzlara karşılık bol kollu üst parçalar ve uzun geniş etek çizimiyle güçlü bir zıtlık kurulmuştur. Bu zıtlık, illüstrasyona hem dinamik bir ifade hem de dramatik bir görünüm kazandırmıştır.

Dikkat çeken unsurlar açısından değerlendirildiğinde illüstrasyon, hareketli ve dinamik bir siluet üzerine inşa edilmiştir. Siluetin akıcı biçimde çizilmesi, tasarıma canlılık ve gerçeklik duygusu kazandırmıştır. Giysi üzerindeki motiflerde boşluk-doluluk ilişkisi kurulmuş, bu görsel denge illüstrasyona hareket ve derinlik katmıştır. Moda siluetinde baş gövdeye oranla oldukça küçük tutulmuş, 8 çizgisi formu tercih edilerek kadınsılığa vurgu yapılmıştır. Eğimli omuzlar ve ince bel, kadın formunun zarafetini ön plana çıkarırken kol ve eteklerin abartılı biçimde çizilmesi, kıyafetin belirgin özelliklerini vurgulamıştır. Ayrıca omuz ve bileğin küçük, belin oldukça ince çizilmesiyle, siluet üzerinde bilinçli bir deformasyon yapılmış, bu deformasyon kol ve eteklerin hacmini daha dikkat çekici hâle getirmiştir. Genel olarak çizim, sanatsal bir üslupla gerçekleştirilmiş, bu da illüstrasyona estetik bir değer katmıştır.

İllüstrasyonda aksesuar olarak kemer, şapka ve ayakkabı kullanıldığı görülmektedir.

	Genel Bilgi	Yıl	1974
		Kaynak	(Lester, 2008, s.119)
	Betimleme	Tasarım Öğeleri (Renk, Doku, Form, Boyut, Hacim)	• Lacivert, beyaz renk kullanımı • Büzgü, desenler ve baskılar ile hacim oluşturulmuştur • Baş vücudun 1/9 oranında silüet kullanımı
	Analiz	Tasarım İlkeleri (Denge, Ritim, Vurgu, Zıtlık, Armoni, Koram)	• Simetrik denge • Boğumlu kol ve eteğe vurgu • Minik omuz, ince bel
	Dikkat Çeken Unsurlar	Teknik Unsurlar	• Dekolte kıvrangıç yaka • Büzgülerden oluşan elbise • Etek ve kolda oldukça fazla kumaş kullanımı • Marker Tekniği
		Estetik Unsurlar	• Kollarda boğum • Kemerde püskül detayı • İnce, narin hareketli silüet • Beyaz zeminde lacivert motifler daha aydınlık ve ışıltamalar yansıtmıştır. • Kol ve etek abartılı bel, bilek ve boyun oldukça ince çizilerek estetik bir illüstrasyon oluşturulmuştur.
	Aksesuar	(Şapka Çanta, Kemer)	• Kemer, şapka

Tablo 2. John Bates'in 1974 Yılı Moda İllüstrasyonu Analizi

Tablo 2'de John Bates'in 1974 yılına ait moda illüstrasyonu analiz edilmiştir. Tasarım öğeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; illüstrasyonda 8 çizgisi silüet formu kullanılmıştır. Baş, vücudun 1/9 oranında çizilerek klasik moda illüstrasyonu oranları korunmuştur. Bel hattının göğüsün hemen altında konumlandırılması, silüeti daha zarif ve uzun göstermektedir. Giysi, tek parçalardan oluşmuş ve detaylar formun etkisini artırmıştır.

Hacim öğesi; abartılı yaka, bu yakanın altındaki kemerden sarkan püsküller, kabarık etek ve boğumlu kollarla kazandırılmıştır. Şapka, yaka ve elbise üzerindeki desenlerle birlikte püsküller ve kol boğumları da doku etkisi oluşturmuştur. Giysi tasarımıdaki motifler simetri ve orantıya dikkat edilerek yerleştirilmiş, bu durum desenin aynı zamanda doku öğesi olarak kullanılmasını sağlamıştır. Ayrıca ince-kalın çizgilerle görsel doku desteklenmiştir. Desenler büyük-küçük kurgulanarak boyut algısı oluşturulmuş ve illüstrasyonun ön

yüzeyine dikkat çekilmiştir. İllüstrasyonda verev, açık-koyu, ince-kalın, düz ve kıvrımlı çizgiler kullanılmış dış hatlarda kalın kontur çizgisiyle belirginlik sağlanmıştır. Etek ve kollarındaki büzgüler, çizgiyi gösteren yapısal tekniklerdir. Lacivert ve beyaz renk kullanımıyla açık-koyu kontrast oluşturulmuştur. Bu renk kontrastı hem siluetin hem giysinin vurgusunu artırırken, aynı zamanda mekânla giysi arasında görsel ilişki kurmuştur.

Tasarım ilkeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; koldaki düzenli boğumlar ve etek ucundaki verev çizgilerin ritmik biçimde tekrarıyla illüstrasyonda ritim sağlanmıştır. Bu düzenli tekrar monotonluğu önleyerek görsel algıyı güçlendirmiş, izleyicide duygusal etki oluşturmuştur. Siluetin hareketliliği ritim etkisini artıran unsurlardandır. Denge, etek ucundaki motiflerin verev yerleşimiyle sağlanmıştır. Ayrıca süslemelerde simetrik dengeye dikkat edilerek motifler dengeli biçimde yerleştirilmiştir. Etek ucunun hareketli çizimi, abartılı yaka ve boğumlu kollar ile vurgu sağlanmış, zarif siluet ve hacimli elbise arasında zıtlık oluşturularak görsel etki artırılmıştır.

Dikkat çeken unsurlar açısından illüstrasyon değerlendirildiğinde; illüstrasyon, hareketli bir siluet üzerine çizilmiş olup bu hareketlilik tasarıma canlılık kazandırarak gerçeklik hissi oluşturmuştur. Giyside kullanılan motiflerde büyüklük-küçüklük ilişkisi kurulmuş, bu durum illüstrasyona ritmik bir hareketlilik katmıştır. Moda siluetinde baş, vücuda oranla küçük tutulmuş ve baş-vücut oranı 1/9 şeklinde çizilmiştir. Kıyafetin dikkat çekici yönleri olan boğumlu kollar, büyük yaka ve kabarık etek belirgin biçimde ön plana çıkarılmıştır. Omuz ve bilekler küçük, bel ise ince çizilerek siluet üzerinde deformasyon yapılmış, bu sayede kolların boğumlu yapısı ile eteğin kabarıklığına vurgu sağlanmıştır. Beyaz zemin üzerine yerleştirilen lacivert motiflerle daha aydınlık bir görünüm elde edilmiştir.

Aksesuar kullanımına bakıldığında illüstrasyonda aksesuar olarak şapka ve kemer kullanılmıştır.

	Genel Bilgi	Yıl	1974
		Kaynak	(Lester, 2008, s.121)
	Betitleme	Tasarım Öğeleri (Renk, Doku, Form, Boyut, Hacim)	• Siyah, beyaz, mavi, yeşil ve turuncu renk • Çan form • Baş vücudun 1/9 oranında silüet kullanımı
	Analiz	Tasarım İlkeleri (Denge, Ritim, Vurgu, Zıtlık, Armoni, Koram)	• Simetrik denge • Çapraz tarama ile ritim • Beyaz abartılı yaka, kolların renkli sarkan şeritlere vurgu • Minik ve dik omuz, ince uzun kol, oldukça geniş etek ucu ile zıtlık
	Dikkat Çeken Unsurlar	Teknik Unsurlar	• Kare yaka oldukça çan elbise • Oldukça büyük gömlek yakalı bluz • Renkli uzun şeritler • Oldukça dar takma kol • Eşit aralıklarla kola yerleştirilmiş kürkler • Marker tekniği • Çapraz tarama • Yatay ve dikey çizgiler
		Estetik Unsurlar	• Şapkada püskül detayı • İnce, narin hareketli silüet • Kol ince ve uzun, etek ucu ve uzunluğu abartılı, boyun oldukça ince çizilerek estetik bir illüstrasyon oluşturulmuştur.
	Aksesuar	(Ayakkabı, Çanta, Şapka, Kemer)	• Şapka, ayakkabı

Tablo 3. John Bates'in 1974 Yılı Moda İllüstrasyonu Analizi

Tablo 3'te John Bates'in 1974 yılına ait moda illüstrasyonu analiz edilmiştir. Tasarım öğeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; illüstrasyonda silüet A çizgisi formunda olup, bu form tasarımın genel hatlarını belirlemiştir. Giysinin uzunluğu, büyük gömlek yakasıyla hacim kazandırılarak vurgulanmıştır. Moda illüstrasyonunda hacim, elbisenin kolunda yer alan renkli kabarık kürkler ve koldan sarkan şeritlerle sağlanmıştır. Bu detaylar, ince silüete karşılık görsel bir denge oluşturmuş ve illüstrasyona derinlik katmıştır. Ayrıca büyük gömlek yakası da hacmi artıran bir öğe olarak öne çıkmaktadır. Doku açısından her iki kolda kürk ve şapkada püskül detayları eklenmiştir. Bu detaylar, tasarıma dokusal zenginlik katmış ve farklı yüzeylerin bir arada kullanılmasını sağlamıştır. Çizgi öğesi illüstrasyonda düz ve kavisli çizgilerle belirginleşmiştir. Bu çizgiler, tasarımın yapısal yönünü güçlendirirken hareket ve denge sağlamıştır. Renk

ögesi açısından elbise siyah, ek parçalar (kürk ve şeritler) sarı, turuncu ve mavi tonlarındadır. Bu renkler, sıcak-soğuk kontrast oluşturarak illüstrasyona derinlik kazandırmıştır. Canlı renklerin kullanımıyla ek parçalara vurgu yapılmış, zıtlık etkisi elde edilmiştir.

Tasarım ilkeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; kola eşit aralıklarla yerleştirilen kürkler ve şeritler, etek ve kol uçlarındaki çizgilerin düzenli tasarlanmasıyla monotonluk ortadan kaldırılmış ve ritim sağlanmıştır. Hareketli silüet, ritim etkisini artırmıştır. Moda illüstrasyonunda simetrik dengeye ve orana dikkat edilmiştir. Denge, illüstrasyonun simetrik yapısıyla oluşturulmuş, bu denge tasarımın düzenli algılanmasını sağlamıştır. Vurgu geniş etek, büyük beyaz yaka, canlı renkli kürk ve şeritlerle sağlanmıştır. Etek ucunun hareketli çizimi, abartılı yaka ve dar kollarla tasarımın vurgu noktaları belirlenmiş, dikkat çekici bir odak oluşturulmuştur.

İnce zarif bir silüet ve abartılı elbise arasındaki zıtlık, tasarımda güçlü bir görsel etki oluşturmuştur. Bu zıtlık, tasarımın hem zarif hem dramatik bir görünüm kazanmasına olanak sağlamıştır.

Dikkat çeken unsurlar açısından illüstrasyon değerlendirildiğinde, illüstrasyon hareketli ve dinamik bir silüet üzerine çizilmiştir. Silüetin hareketli biçimde tasarlanması, illüstrasyona canlılık kazandırarak gerçeklik hissi oluşturmuştur. Moda silüetinde baş küçük tutulmuş, vücudun 1/9 oranında yer almıştır. Bu ölçü, tasarımda belirgin bir oransal fark oluşturmuştur. İllüstrasyonda dar kollar, büyük yaka ve abartılı çan etek gibi unsurlar ön plana çıkarılarak kıyafetin belirgin özellikleri vurgulanmıştır. Omuzlar ve bilekler küçük, kollar ise uzun ve ince çizilerek silüet üzerinde bir deformasyon oluşturmuştur. Bu deformasyon, tasarımın stilize edilmiş ve çarpıcı bir görünüme sahip olmasını sağlamıştır.

Moda illüstrasyonunda aksesuar olarak şapka ve ayakkabı kullanılmıştır.

	Genel Bilgi	Yıl	1974
		Kaynak	(Lester, 2008. s.121)
	Betimleme	Tasarım Öğeleri (Renk, Doku, Form, Boyut, Hacim)	• Kırmızı, beyaz, mavi ve siyah renk • Büzgü, saçak, çizgili ve kareli desenler ile hacim oluşturulmuştur. • Baş vücudun 1/9 oranında silüet kullanımı. • 8 çizgisi silüet
	Analiz	Tasarım İlkeleri (Denge, Ritim, Vurgu, Zıtlık, Armoni, Koram)	• Simetrik denge • Arka planda verev tarama, illüstrasyonda yatay ve dikey çizgiler ile ritim • Oldukça abartılı kol şapka ve atkıya vurgu • Minik ve dik omuz, ince bel ve bilek
	Dikkat Çeken Unsurlar	Teknik Unsurlar	• Dekolte kayık yaka • Büzgülerden oluşan truvakar kollu elbise • Kolda oldukça fazla kumaş kullanımı • Marker tekniği • Arka fonda çapraz tarama • Yatay ve dikey çizgiler
		Estetik Unsurlar	• Şapkada gül detayı • Bilekte püskül detayı • 8 Çizgisi silüet • Kol, şapka ve atkı abartılı bel, bilek ve boyun oldukça ince çizilerek estetik bir illüstrasyon oluşturulmuştur.
	Aksesuar	(Ayakkabı, Çanta, Şapka, Kemer)	• Kemer, şapka, bilezik

Tablo 4. John Bates'in 1974 Yılı Moda İllüstrasyonu Analizi

Tablo 4'te John Bates'in 1974 yılına ait moda illüstrasyonu analiz edilmiştir. Tasarım öğeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; form-biçim ögesine bakıldığında, silüetin 8 rakamı şeklindeki 8 çizgisi formu kullanıldığı görülmektedir. Bu silüet formu kadınlığa vurgu yapmaktadır. Hacim ögesi, geniş büzgülü kol ve arka fonun taranmasıyla oluşturulmuştur. Büyük şapka ve atkı da illüstrasyona hacim katmıştır. Doku; giysideki kareli desenin simetrik yerleştirilmesiyle sağlanmıştır. Çizgi ögesi ise arka fonda çapraz tarama, illüstrasyonda yatay ve dikey çizgilerle oluşturulmuştur. Kol, omuz ve beldeki büzgüler, çizgiyi belirginleştiren yapısal tekniklerdir. Renk ögesinde elbise

kırmızı, beyaz ve siyah tonlarıyla tasarlanmıştır. Kırmızı ve beyaz renklerle açık-koyu kontrast oluşturulmuştur. Beyaz zemin üzerine canlı kırmızı renk kullanımıyla vurgu yapılmış ve zıtlık sağlanmıştır.

Tasarım ilkeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; ince omuz dekoltesinden dökülen büzgülü reglan kol zarif bileği açıkta bırakacak boyda çizilmiş, diğer omuza hareketli bir atkı atılarak ritim oluşturulmuştur. Bu ritim monotonluğu önleyerek görsel algıyı güçlendirmiş, izleyicide duygusal etki oluşturmuştur. Siluetin hareketliliği ritim etkisini artırmıştır. Denge, motifin dikey ve yatay biçimde eşit aralıklarla yerleştirilmesiyle sağlanmıştır. Kullanılan süslemede simetrik dengeye dikkat edilerek kareli desen oluşturulmuştur. Hareketli etek ucu, abartılı şapka, kol ve atkı ile vurgu yapılmıştır. İnce siluet ve kabarık truvakar kol zıtlık oluşturmaktadır.

Dikkat çeken unsurlar açısından illüstrasyon değerlendirildiğinde; baş oldukça küçük tutulmuş, vücudun 1/9 oranındadır. Tasarım dinamik bir siluet üzerine çizilmiştir. 8 çizgisi formu kullanılmış, siluetin hareketli biçimde çizilmesi tasarıma canlılık kazandırmıştır. Dik omuzlar ve ince bel kadınlığa vurgu yapmaktadır. Giysideki kareli motiflerle yatay-dikey ilişki kurulmuş, bu durum illüstrasyona hareketlilik katmıştır. Bol truvakar kol, büyük şapka ve atkı illüstrasyonun belirgin özellikleri olarak ön plana çıkarılmıştır. Omuz ve bilek küçük, bel ince çizilerek siluet üzerinde deformasyon yapılarak kolların bolluğuna ve omuz zarafetine dikkat çekilmiştir. Beyaz zemin üzerine kırmızı ekoseli motiflerin çizimiyle aydınlık bir görünüm sağlanmıştır. Arka fonda kullanılan kırmızıya kontrast maviyle serbest çapraz tarama uygulanarak hayali bir hava perspektifi oluşturulmuştur.

Aksesuar açısından illüstrasyonda şapka, kemer ve atkı kullanılmıştır.

	Genel Bilgi	Yıl	1974
		Kaynak	(Lester, 2008, s.121)
	Betimleme	Tasarım Öğeleri (Renk, Doku, Form, Boyut, Hacim)	• Lacivert, mavi, kırmızı, turuncu, yeşil ve beyaz renk • Makrome, desenler ve baskılar ile hacim oluşturulmuştur • Baş vücudun 1/9 oranında silüet kullanımı
	Analiz	Tasarım İlkeleri (Denge, Ritim, Vurgu, Zıtlık, Armoni, Koram)	• Simetrik denge • Dikey çizgiler ile ritim • Oldukça abartılı makrome kol ve elbiseye vurgu • Uzun ince bir silüet ve kol
	Dikkat Çeken Unsurlar	Teknik Unsurlar	• Göğsün altında başlayan katlardan oluşan elbise • Çan form • Ruf yaka • Oldukça fazla ip baskı ve kumaş kullanımı • Marker tekniği
		Estetik Unsurlar	• Şapkada desen detayı • İnce, narin hareketli silüet • Uzun ince kol ve elbise makromeden sarkan renkli ipler ile estetik bir illüstrasyon oluşturulmuştur.
	Aksesuar	(Ayakkabı, Çanta, Şapka, Kemer)	• Şapka, ayakkabı

Tablo 5. John Bates'in 1974 Yılı Moda İllüstrasyonu Analizi

Tablo 5'te John Bates'in 1974 yılına ait moda illüstrasyonu analiz edilmiştir. Tasarım öğeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; form-biçim ögesine bakıldığında tasarım çan formundadır. Hacim ögesi, baskılar, makrome, koldan sarkan şeritler ve arka fonun taranmasıyla oluşturulmuştur. Doku, giysideki çiçek motiflerinin simetrik olarak yerleştirilmesiyle sağlanmıştır. Çizgi ögesi, arka fondaki dikey tarama ve kol makrome detayında çapraz-dikey çizgilerle oluşturulmuştur. Renk ögesinde lacivert, mavi, kırmızı, turuncu, yeşil ve beyaz renkler kullanılarak açık-koyu ve tamamlayıcı kontrast oluşturulmuştur. Beyaz üzerine canlı renklerin kullanımıyla vurgu yapılmış ve zıtlık oluşturulmuştur.

Tasarım ilkeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; uzun katlı ve çan formu elbisede kolların makrome ile tasarlanması ritim oluşturmuştur. Bu ritim monotonluğu önleyerek görsel algıyı arttırmıştır. Modelin kollarının açık çizilmesi de ritim etkisini güçlendirmiştir. Denge, motiflerin eşit aralıklarla

konumlandırılmasıyla sağlanmıştır. Simetrik denge ve orantıya dikkat edilerek desenler oluşturulmuştur. Etek ucundaki hareketli desen ve kollardan sarkan şeritler vurgu sağlamıştır. İnce zarif silüet ile çan elbisede zıtlık oluşturulmuştur.

Dikkat çeken unsurlar açısından illüstrasyon değerlendirildiğinde; baş vücuda oranla küçük tutulmuş, 1/9 oranındadır. Tasarım dinamik bir silüet üzerine çizilerek tasarıma canlılık kazandırılmıştır. Motifler yakada küçük, etek ucuna doğru büyük çizilerek uzaklık-yakınlık ilişkisi kurulmuştur. Giysinin belirgin özellikleri olan kollardan sarkan şeritler ve gül motifleri öne çıkarılmıştır. Omuz küçük, kol ince ve uzun çizilerek deformasyon etkisi oluşturulmuştur. Beyaz zemine çizilen renkli gül motifleri aydınlık bir etki oluşturmıştır. Arka fondaki mavi-kırmızı kontrast ve serbest tarama ile hayali hava perspektifi sağlanmıştır. İllüstrasyon marker tekniğiyle tasarlanmıştır.

Aksesuar açısından illüstrasyonda şapka kullanılmıştır.

	Genel Bilgi	Yıl	1974
		Kaynak	(Lester, 2008, s.122)
	Betimleme	Tasarım Öğeleri (Renk, Doku, Form, Boyut, Hacim)	• Siyah, beyaz ve sarı renk • Kürk ile hacim oluşturulmuştur. • Desenler ve baskılar ile doku oluşturulmuştur • Baş vücudun 1/9 oranında silüet kullanımı
	Analiz	Tasarım İlkeleri (Denge, Ritim, Vurgu, Zıtlık, Armoni, Koram)	• Simetrik denge • Verve ve dikey çizgiler ile ritim • Oldukça kol ve oldukça bol eteğe vurgu • Minik ve dik omuz, ince bel ve bilek
	Dikkat Çeken Unsurlar	Teknik Unsurlar	• Belde birleşen V yaka • Çan formu manto • Mantoda oldukça fazla kumaş ve kürk kullanımı
		Estetik Unsurlar	• Şapkada şeffaf siper detayı • Arkada pilise detayı • İnce, narin hareketli silüet • Çok ince kol ve etek abartılı bel, bilek oldukça ince çizilerek estetik bir illüstrasyon oluşturulmuştur.
	Aksesuar	(Ayakkabı, Çanta, Şapka, Kemer)	• Şapka, ayakkabı

Tablo 6. John Bates'in 1974 Yılı Moda İllüstrasyonu Analizi

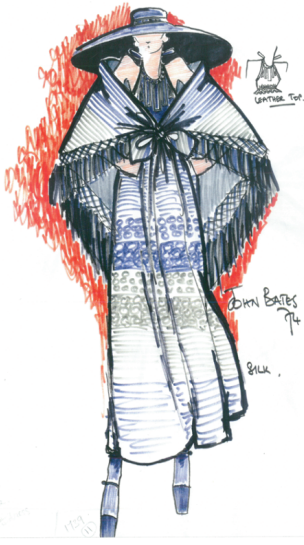
Tablo 6'da John Bates'in 1974 yılına ait moda illüstrasyonu analiz edilmiştir. Tasarım öğeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; Form-biçim ögesine bakıldığında tasarım çan formundadır. Hacim ögesi, kürk, baskılar ve arka fonun taranmasıyla oluşturulmuştur. Giysinin etek ucundaki desen ve kürk

dokuyu sağlamıştır. Etek ucundaki desenin verrev yerleştirilmesi dokuyu güçlendirmiştir. Çizgi ögesi, arka fonda dikey, kürkte çapraz tarama ile oluşturulmuştur. Renk ögesi; siyah, beyaz ve sarı tonlarıyla açık-koyu ve sıcak-soğuk kontrast sağlanmıştır. Siyah üzerine beyaz renk kullanımıyla vurgu yapılmış ve zıtlık oluşturulmuştur.

Tasarım ilkeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; uzun çan formundaki kabanın kolları ve çevresi kürk ile tasarlanarak ritim sağlanmıştır. Ritim monotonluğu önleyerek görsel algıyı güçlendirmiştir. Siluetin dar çizilen kolları da ritim etkisini artırmıştır. Denge, motiflerin eşit aralıklarla konumlandırılmasıyla sağlanmıştır. Kürkte yoğun, etekte daha az beyaz kullanımı dengeyi desteklemiştir. Simetrik denge ve orana dikkat edilerek desenler oluşturulmuştur. İnce zarif siluet ve abartılı kürklü manto arasında zıtlık sağlanmıştır.

Dikkat çeken unsurlar açısından illüstrasyon değerlendirildiğinde; baş oldukça küçük tutulmuş, 1/9 oranındadır. Tasarım dinamik bir siluet üzerine çizilmiştir. Mantonun kürkü yakada küçük, etekte büyük çizilerek uzaklık-yakınlık ilişkisi kurulmuştur. Omuz küçük, kol uzun ve ince çizilerek deformasyon etkisi oluşturulmuştur. Siyah zemin üzerine beyaz kürk çizimi dolgun bir görünüm kazandırmıştır. Arka fonda sarı serbest tarama ile hayali hava perspektifi oluşturulmuştur. İllüstrasyon marker tekniğiyle tasarlanmıştır.

Aksesuar açısından illüstrasyonda şapka kullanılmıştır.

	Genel Bilgi	Yıl	1974
		Kaynak	(Lester, 2008, s.123)
	Betimleme	Tasarım Öğeleri (Renk, Doku, Form, Boyut, Hacim...)	• Kırmızı, beyaz, mavi, lacivert renk • Büzgü, desenler ve baskılar ile doku oluşturulmuştur. • Şapka ve şal ile hacim sağlanmıştır. • Baş vücudun 1/9 oranında silüet kullanımı
	Analiz	Tasarım İlkeleri Denge, Ritim, Vurgu, Zıtlık, Armoni, Koram)	• Simetrik denge • Verv tarama ile ritim • Oldukça abartılı şala vurgu • Minik ve dik omuz, ince bel ve bilek
	Dikkat Çeken Unsurlar	Teknik Unsurlar	• Göğsün altında birleşen V yaka • Büzgü ve baskılı elbise • Lekeseli unsurlar • Marker tekniği
		Estetik Unsurlar	• Fiyonk detayı • İnce, narin hareketli silüet • Şal abartılı boyun ince uzun ve omuz oldukça dik çizilerek estetik bir illüstrasyon oluşturulmuştur.
	Aksesuar	(Ayakkabı, Çanta, Şapka, Kemer)	• Şapka, şal, ayakkabı

Tablo 7. John Bates'in 1974 Yılı Moda İllüstrasyonu Analizi

Tablo 7’de yer alan John Bates’in 1974 yılına ait moda illüstrasyonu, tasarım öğeleri açısından analiz edilmiştir. Tasarım öğeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; illüstrasyonda 8 rakamı şeklindeki “8 çizgisi” silüet formu kullanılmıştır. Bu form kadınlığa vurgu yapılmıştır. Büyük bir şal ve arka fonun taranmasıyla hacim etkisi oluşturulmuştur. Şapka tasarıma ek hacim kazandırmıştır. Giysi üzerindeki desenler ve şalın püskülleri dokusal etki oluşturmuştur. Çizgi öğesi, arka fondaki tarama ve illüstrasyondaki yatay-dikey çizgilerle oluşturulan karesel desenle belirginleşmiştir. Renk öğesinde kırmızı, beyaz, mavi, lacivert tonları kullanılmış; mavi ve lacivertle açık-koyu kontrast sağlanmıştır. Arka planda canlı kırmızı vurguyla mekân ilişkisi kurulmuştur. Beyaz zemine uygulanan mavi-lacivert tonlar zıtlık oluşturmuştur.

Tasarım ilkeleri açısından illüstrasyon betimlendiğinde; narin omuz dekoltesinden dökülen büzgülü kolsuz elbise üzerine hareketli bir şal atılmış ve fiyonk bağlaması ritim etkisi oluşturmuştur. Bu ritim monotonluğu önlemiş görsel algıyı artırmıştır. Silüetin hareketliliği de ritmi güçlendirmiştir. Denge,

üst motiflerin dikey, etek motiflerinin yatay konumlandırılmasıyla sağlanmıştır. Simetrik denge ve orana dikkat edilmiştir. Etek ucunun hareketli çizimi, abartılı şapka ve şal vurgu oluşturmuştur. İnce zarif silüet ve hacimli şal arasında zıtlık sağlanmıştır.

Dikkat çeken unsurlar açısından illüstrasyon değerlendirildiğinde; baş vücuda oranla küçük (1/9) tutulmuştur. Tasarım dinamik bir silüet üzerine çizilmiştir. 8 çizgisi formu figürün hareketini vurgulamıştır. Dik omuzlar ve ince bel kadınsı hatları öne çıkarır. Yatay-dikey motif ilişkisi hareket katmıştır. Büyük şapka ve abartılı şal giysinin belirgin özelliğidir. Omuz ve bilek küçük, bel ince çizilerek şalın büyüklüğüne vurgu yapılmıştır. Canlı kırmızı renk ve ışıltılı arka fon tasarıma derinlik kazandırmıştır.

Aksesuar açısından illüstrasyonda şapka ve şal kullanılmıştır.

	Genel Bilgi	Yıl	1978
		Kaynak	(Lester, 2008, s.140)
	Betimleme	Tasarım Öğeleri (Renk, Doku, Form, Boyut, Hacim)	• Siyah, beyaz, mavi yeşil ve kırmızı renk • Büzgü, desenler ve baskılar ile hacim oluşturulmuştur • Baş vücudun 1/9 oranında silüet kullanımı
	Analiz	Tasarım İlkeleri Denge, Ritim, Vurgu, Zıtlık, Armoni, Koram)	• Simetrik denge • Üçgen parçalar ile ritim • Oldukça abartılı şal ve eteğe vurgu • Küçük ve dik omuz, ince bel ve bilek
	Dikkat Çeken Unsurlar	Teknik Unsurlar	• Göğsün altında birleşen V yaka büstiyer • Büzgülerden oluşan elbise • Etek ve şalda fazla kumaş kullanımı
		Estetik Unsurlar	• Kolye ve büstiyer • Göğsün altında biten büstiyer. • İnce, narin hareketli silüet • Şal ve etek abartılı bel, bilek ve boyun oldukça ince çizilerek estetik bir illüstrasyon oluşturulmuştur.
	Aksesuar	(Ayakkabı, Çanta, Şapka, Kemer)	• Kolye, şal, ayakkabı

Tablo 8. John Bates'in 1978 Yılı Moda İllüstrasyonu Analizi

Tablo 8’te John Bates’in 1978 yılına ait moda illüstrasyonu analiz edilmiştir. Tasarım öğeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; Form-biçim ögesinde, “8 çizgisi” silüet formu kullanılmıştır. Bu form kadınsılığı vurgulayarak tasarımın estetik etkisini güçlendirmiştir. Hacim; atkı, hareketli elbise ve arka fon taramalarıyla oluşturulmuştur. Doku, giysi üzerindeki desenlerle sağlanmıştır. Çizgi ögesi ince ve kalın sürekli çizgilerle tanımlanmış, bu çizgiler illüstrasyonun görsel dinamizmini artırmıştır. Renk ögesi kırmızı, mavi, beyaz, siyah ve yeşil tonlarla oluşturulmuştur. Kırmızı-yeşil tamamlayıcı kontrast, siyah-beyaz açık-koyu kontrast oluşturmuştur. Beyaz zemin üzerine canlı yeşil ve kırmızı eklenerek vurgu ve zıtlık artırılmıştır.

Tasarım ilkeleri açısından illüstrasyonun betimlenmesi; narin omuz dekoltesinden dökülen üçgen bitişli atkı ritim etkisi oluşturmuştur. Üçgen uçlar bu etkiyi pekiştirmiştir. Silüetin hareketliliği ritmi güçlendirmiştir. Denge, silüet ve arka fon arasındaki ilişkiyle sağlanmıştır. Hem silüette hem fonda simetrik denge oluşturulmuştur. Simetrik orana dikkat edilerek desen tasarlanmıştır. Etek ucunun hareketli çizimi ve abartılı atkı vurgu sağlamıştır. İnce zarif silüet ve kabarık atkı-etek kombinasyonu zıtlık oluşturmuştur.

Dikkat çeken unsurlar açısından illüstrasyon değerlendirildiğinde; baş vücuda göre küçük tutulmuş, oran 1/9’dur. Tasarım dinamik bir silüet üzerine uygulanmıştır. 8 çizgisi formu figürün hareketini vurgulamıştır. Dik omuzlar ve ince bel kadınsı hatları öne çıkarır. Silüet ve arka fondaki yatay-dikey ilişki illüstrasyona hareket katmıştır. Küçük omuz, ince bel ve büyük atkı kıyafetin belirgin özellikleridir. Omuz ve bilek küçük, bel ince çizilerek narinliği vurgulamıştır. Beyaz zeminde kırmızı-yeşil motifler ışıltılı görünüm oluşturmuştur. Giysideki kırmızı ve arka fondaki mavi kontrast yaparak mavi sütunla hayali bir perspektif sağlanmıştır.

Aksesuar açısından illüstrasyonda kolye, şal ve ayakkabı kullanılmıştır.

TARTIŞMA VE KARŞILAŞTIRMA

Dönem ve Sanat Akımları Bağlamı

1970’ler, moda ve sanatta güçlü bir kırılmadır. Op Art ve Pop Art, desende geometriyi ve kontrastı öne çıkarır. Space Age estetiği, malzeme ve form arayışını hızlandırır. Bu etkiler illüstrasyon diline de yansır (Steele, 1997; Evans, 2003).

John Bates’in çizimlerinde kontrastlar belirgindir. Silüetler teatraldır. Şapkalar ve aksesuarlar abartılıdır. Sentetik kumaşlar ve parlak renkler sık kullanılır (Lester, 2008).

Sonuçta Bates, 1970'lerin görsel enerjisini modaya aktaran öncü bir üslup kurar.

Sosyolojik Yapı

1970'lerin toplumsal bağlamı, gençlik kültürü ve kadın özgürleşme hareketleriyle şekillenmiştir. Mini etek bu süreçte yalnızca bir moda unsuru değil, kadınların bedensel özgürlüğünün ve sosyal hayattaki görünürlüğünün sembolü hâline gelmiştir (Kawamura, 2000). Bates'in özellikle 1964 yılında tanıttığı Young Idea koleksiyonu ve The Avengers dizisi için tasarladığı kostümler, kadınları hem özgür hem de güçlü bir figür olarak konumlandırmıştır (Goodin, t.y., s.1-2).

Yüzyılın başında kadın giyimi hâlâ el işçiliğine dayalı, süslü couture atölyelerinde üretilirken, İkinci Dünya Savaşı yıllarında tasarruf ve pratiklik ön plana çıkmış, İngiltere'de "Utility" yönetmelikleri ile sade ve işlevsel giysi anlayışı benimsenmiştir (Wilcox, 2020, s.25, 105). Savaş sonrası dönemde ise hızlı tüketim kültürünün gelişmesiyle birlikte seri üretim yaygınlaşmış, giysi artık uzun ömürlü bir eşya değil, kısa süreli kullanım için tüketilen bir moda nesnesi hâline gelmiştir. Bu tarihsel arka plan, Bates'in illüstrasyonlarındaki ince bel, uzun hatlar ve teatral silüetlerin hem özgürleşen kadın kimliğini hem de hızlı değişen moda tüketiminin oluşturduğu yeni görsel kodları yansıttığını göstermektedir.

Bates'in illüstrasyonlarında stilize edilmiş ince bel, uzun hatlar ve abartılı silüetler, dönemin "ideal kadın" imgesini temsil ederken aynı zamanda kadınların toplumsal görünürlüğünü artıran bir ifade biçimi olmuştur. Bu yaklaşım, modanın yalnızca bir giyim pratiği değil, aynı zamanda toplumsal normların yeniden üretildiği bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim son dönem araştırmalar da moda illüstrasyonunun yalnızca tasarım sürecini destekleyen teknik bir araç olmadığını aynı zamanda kültürel kimliklerin aktarılmasında, iletişimsel bir görsel dilin kurulmasında ve tasarımcıların yaratıcılığının gelişmesinde kritik rol üstlendiğini göstermektedir (Ademtsu, Tetteh & Clotey, 2024, s.108).

Çağdaş Modacılarla Karşılaştırma

Bates'in tasarım yaklaşımını çağdaşlarıyla karşılaştırmak, onun özgün konumunu daha belirgin kılmaktadır. André Courrèges ve Pierre Cardin, fütürist çizgileri ve geometrik sadelikleriyle tanınırken Bates, bu anlayışı daha teatral ve romantik bir üslupla yorumlamıştır (Steele, 1997).

Mary Quant, gençlik modasının pratik ve gündelik boyutunu öne çıkarırken Bates, aynı gençlik kültürünü dramatik silüetler ve lüks çizgilerle ifade etmiştir. Ossie Clark ise bohem ve akışkan kumaşlarla öne çıkarken, Bates'in

illüstrasyonları sert kontrastları, mizahi dokunuşları ve güçlü konturlarıyla farklılık göstermiştir (Lester, 2008).

Bates'in tasarımlarında mizah ve dinamizmi öne çıkaran üslubu, mini etek, cesur renkler ve sentetik kumaşlarla birleşerek onu İngiliz modasında özgün bir noktaya taşımıştır. 1965'te Bath Moda Müzesi tarafından verilen "Yılın Elbisesi" ödülü, onun yenilikçi çizgisinin ulusal ölçekte tanındığını göstermektedir.

Ayrıca Bates'in illüstrasyonları, yalnızca tasarım estetiğini değil, aynı zamanda dönemin sosyokültürel atmosferini de yansıtmaktadır. Günümüzde moda illüstrasyonu ise tasarım sürecinin ötesinde reklam, ürün ambalajı, vitrin düzenlemeleri, defile tanıtımları ve moda dergilerinde önemli bir görsel iletişim aracı olarak kullanılmaktadır (Pavhare & Rajput, 2019, s.7).

Nitekim güncel araştırmalar, moda illüstrasyonunun yalnızca giysiyi betimlemekle sınırlı kalmadığını; aynı zamanda kültürel kimlik, estetik değer ve görsel iletişim bağlamında güçlü bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle dijitalleşme süreciyle birlikte illüstrasyonun tasarımcılar için yeni ifade biçimleri sunduğu ve endüstride farklı kullanım alanları kazandığı belirtilmektedir (Amos, Osei-Poku, Ahiabor & Peligah, 2017, s.6–12).

SONUÇ

Bu çalışma, John Bates'in 1970–1978 tarihli sekiz moda illüstrasyonunu çizgi, renk, oran, ritim ve doku ölçütleriyle incelemiştir. Bulgular, tasarımcının dramatik silüetleri, kontrast renkleri ve enerjik kompozisyonlarıyla 1970'lerin estetik ve sosyokültürel atmosferini güçlü biçimde yansıttığını göstermektedir. Bates'in illüstrasyonları, dönemin özgürlükçü gençlik kültürü, kadın kimliği ve yeni malzeme arayışlarıyla örtüşen bir sanatsal ifade biçimi sunmuştur.

İllüstrasyonlar yalnızca giysi tasarımını aktaran araçlar değil, aynı zamanda moda tarihinin belgelenmesi ve moda eğitiminin görsel analiz yöntemlerinin geliştirilmesi açısından da değerlidir. Bu yönüyle çalışma, moda illüstrasyonunun teknik bir çizim disiplini olmanın ötesinde kültürel, estetik ve toplumsal bir iletişim dili olarak ele alınabileceğini ortaya koymaktadır.

Literatürde sınırlı biçimde ele alınan Bates illüstrasyonlarına kapsamlı ve yöntemli bir okuma sunan bu araştırma, 1970'lerin İngiliz modasında illüstrasyonun dönemin estetik kodlarını nasıl şekillendirdiğini açıklamaktadır. Çalışma, illüstrasyon analizinin moda tarihine katkısının yanı sıra, tasarım eğitiminde görsel düşünme ve biçim çözümleme becerilerini geliştirmedeki önemine de dikkat çekmektedir.

Gelecekteki araştırmalarda, Bates'in farklı dönemlere ait illüstrasyonlarının çağdaş tasarımcılarla karşılaştırılmalı olarak incelenmesi ve dijital illüstrasyon teknikleriyle yeniden yorumlanması, moda illüstrasyonunun tarihsel sürekliliğini ve disiplinler arası boyutlarını daha derinlemesine ortaya koyabilir.

ÖNERİLER

Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda moda tasarımı ve illüstrasyon alanında gelecekte yapılabilecek araştırmalar için řu öneriler sunulmaktadır:

Bates'in farklı dönemlere ait illüstrasyonları incelenerek tasarım anlayışındaki değişim süreçleri dönemsel moda trendleriyle ilişkilendirilmelidir.

Moda eğitimi süreçlerinde Bates'in illüstrasyon tekniklerinden yararlanılarak öğrencilere çizim, hacim ve renk kullanımı konusunda uygulamalı eğitimler verilmelidir.

Bates'in illüstrasyonlarındaki renk, doku ve form farklı kültürel bağlamlarda tartışılarak illüstrasyonun global moda tasarımındaki rolü ortaya konmalıdır.

Bates'e ait orijinal illüstrasyonların müze ve arşivlerde sistemli biçimde incelenmesi ve dijital ortama aktarılması, moda tarihi araştırmaları için önemli bir kaynak sağlayacaktır.

Moda illüstrasyonu yalnızca teknik açıdan değil, estetik, kültürel ve sosyolojik perspektiflerle birlikte ele alınarak disiplinler arası bir bakış açısı geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ademtsu, J. T., Tetteh, R. E. T. ve Clotney, S. N. T. (2024). The role of fashion illustration as a communicative tool in design. *International Journal of Innovative Research and Development*, 13(2), 105–109. https://www.internationaljournalcorner.com/index.php/ijird_ojs/article/view/173547
- Akdemir, N. (2016). Moda illüstrasyonunda Art Deco etkisi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 7, 183–197.
- Amos, E., Osei-Poku, P., Ahiabor, R., & Peligah, Y. S. (2017). Exploring digital techniques for fashion illustration. *ADRRJ Journal of Arts and Social Sciences*, 15(5), 1–16. Africa Development and Resources Research Institute. E-ISSN: 2343-6891.
- Baş, N. (2004). Moda illüstrasyonu – Stilistik. İstanbul: Ya-Pa Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.
- Drudi, E. & Paci, T. (2017). Figure drawing for fashion design. The Pepin Press.
- Erdoğan, D. İ. (2011). Bir moda tasarımcısının koleksiyon hazırlama süreci ve Simay Bülbül örneği [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Evans, C. (2003). Fashion at the edge: Spectacle, modernity and deathliness. Yale University Press.
- Folger Shakespeare Library. (2020). Grangerising or extra-illustration. Folgerpedia. https://folgerpedia.folger.edu/Grangerising_or_extra-illustration
- Goodin, D. (t.y.). John Bates and The Avengers. Academia.edu. https://www.academia.edu/9105368/John_Bates_and_The_Avengers
- Huntington Library. (2022). Extra-illustration: Customising books in the 18th and 19th centuries. <https://huntington.org/research>
- Illustration History. (2021). Fashion illustration from the 16th century to now. American Illustration Archive. <https://www.illustrationhistory.org/essays/fashion-illustration-from-the-16th-century-to-now>
- Jones, S. J. (2013). Fashion design (H. Kılıç, Çev.). Kerasus Yayınları.
- Kawamura, Y. (2000). Moda-loji (Ş. Özüdoğru, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Lee, N., & Suh, S. (2024). How does digital technology inspire global fashion design trends? Big data analysis on design elements. *Applied Sciences*, 14(13), 5693. <https://doi.org/10.3390/app14135693>

- Lester, R. (2008). John Bates: Fashion designer. ACC Editions.
- Otani, N. (2014). Creative techniques of fashion illustration. Design Media Publishing Limited.
- Pavhare, P. D. & Rajput, A. (2022). Study of recent trends in fashion illustration techniques. International Journal of Research and Analytical Reviews (IJRAR), 9(2), 2320–2882. https://www.academia.edu/122102981/STUDY_OF_RECENT_TRENDS_IN_FASHION_ILLUSTRATION_TECHNIQUES
- Riegelman, N. (2006). Colors for modern fashion: Drawing fashion with colored markers. Fairchild Publications.
- Steele, V. (1997). Fifty years of fashion: New look to now. Yale University Press.
- Steele, V. (1998). Paris fashion: A cultural history (Rev. ed.). Oxford University Press.
- Sunerli, E. (2017). Moda illüstrasyonunda güncel yaklaşımlar ve bir öneri [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=Vy8K1kQx12Ayl3JB66er1A&no=aFFMY5VNBdRx4YxI9wYbgw>
- Sünerli, E., & Şahin, Y. (2018). Moda illüstrasyonunda yeni ifade biçimleri üzerine. The Journal of Academic Social Science Studies, 68, 183–194. <https://doi.org/10.9761/JASSS7519>
- Şahin, Y. (2009). Mücahipzade Celal'in moda illüstrasyonları: 20. yüzyıl başlarında Türkiye'de moda çizimleri üzerine. Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, (23), 45–58.
- The Metropolitan Museum of Art. (2018). Fashion plates, 1700–1955 [Digital collection]. The Costume Institute. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search>
- Torre, R. (2011). 20th-Century fashion illustration: The feminine ideal. Dover Publications.
- University of Wisconsin Libraries. (2023). OER guide: Grangerising and book illustration history. <https://search.library.wisc.edu>
- Ünal, F. (2019). Moda tasarımında figür çizimi ve illüstrasyon teknikleri. Beta Yayıncılık.
- Victoria and Albert Museum (V&A). (2019). Fashion plates in the 18th and 19th centuries. <https://www.vam.ac.uk/articles/fashion-plates>
- Wilcox, C. (2020). Fashion in detail. V&A Publishing.